

Informacje podstawowe

Nazwa przedmiotu	Ćwiczenia ze specjalności – Mariologia, kult maryjny i duchowość maryjna wobec wyzwań współczesności
Prowadzący	Ks. prof. ucz. dr hab. Grzegorz Bartosik
Wydział	Wydział Teologiczny
Kierunek	Specjalistyczne Studia Teologiczne
Poziom studiów	studia drugiego stopnia (magisterskie)
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne / hybrydowe
Moduł specjalnościowy	teologia systematyczna
Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się	nauki teologiczne
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026
Rok studiów	1 oraz 2
Semestr	2 oraz 4
Język wykładowy	polski
Status przedmiotu (obowiązkowy, do wyboru)	Do wyboru
Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się (symbole)	Dla roku pierwszego: STL_W01; STL_W03; STL_U01; STL_U04; STL_K01 Dla roku drugiego: STL_W03; STL_U01; STL_U02; STL_U04; STL_K06
Rodzaj zajęć (wybór z listy*)	Ćwiczenia
Liczba godzin	30
Liczba ECTS	Pierwszy: 1 Drugi: 2
Wymagania wstępne	Magisterium z teologii
Opis i cele przedmiotu Antropologia komunikacji i mediów	W oparciu o List Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej pt. <i>Matka Pana. Pamięć – obecność – nadzieja. Niektóre aktualne zagadnienia dotyczące postaci i misji Najświętszej Dziewicy Maryi</i> (Watykan 2000) oraz inne współczesne dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła, studenci zapoznają się z wyzwaniami wobec których staje dziś mariologia, kult Najświętszej Maryi Panny oraz duchowość maryjna. Tematyka obejmuje zarówno relację mariologii do innych traktatów teologicznych, jak i nowe metody, jakim winna posługiwać się teologiczna nauka o Najświętszej Maryi Pannie. Ponadto zostaną ukazane wyzwania stojące przed mariologią, duchowością i kultem maryjnym, wynikające z niepokojów i nadziei współczesnej epoki oraz zjawiska globalizacji i potrzeby inkulturacji. Szczególne miejsce zajmie

	omówienie współpracy Maryi dziele zbawienia w świetle Noty Dykasterii Nauki Wiary, <i>Mater Populi Fidelis</i> z dnia 4 listopada 2025 roku, a także nowe kryteria oceny objawień maryjnych zawarte w dokumencie Dykasterii Nauki Wiary, pt. <i>Normy postępowania w rozeznawaniu domniemanych zjawisk nadprzyrodzonych</i> (17.05.2024).
--	---

Treści programowe

Temat/blok zajęć:	Liczba godzin
1. Charakterystyka Mariologii przedsoborowej oraz mariologii Soboru Watykańskiego II. Omówienie najważniejszych dokumentów dotyczących mariologii oraz kultu i duchowości maryjnej po Soborze Watykańskim II. Rola i znaczenie Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej (PAMI) dla rozwoju mariologii. Charakterystyka dokumentu: <i>Matka Pana. Pamięć – obecność – nadzieja. Niektóre aktualne zagadnienia dotyczące postaci i misji Najświętszej Dziewicy Maryi</i> , Watykan 2000 (Skrót: MP).	1
2. Rozwój nauki Kościoła o współpracy Maryi w dziele zbawienia od Soboru Watykańskiego II do <i>Noty doktrynalnej „Mater Populi Fidelis”</i> (2025).	2
3. Sytuacja historyczno-kulturowa na początku trzeciego tysiąclecia (motywy niepokoju, znaki nadziei, konieczność zmierzenia się z problemami wynikającymi z aktualnego kontekstu historyczno-kulturowego). Mariologia w kontekście teologii współczesnej: w perspektywie historii zbawienia, w perspektywie antropologicznej, konieczność odnowienia i przywrócenia roli i znaczenia mariologii, inkulturacja i regionalizacja.	2
4. Mariologia w kontekście nauk teologicznych: mariologia a: chrystologia, soteriologia, pneumatologia, eklezjologia, antropologia, eschatologia. Mariologia nauką łączenia i syntezy. Główne źródła mariologii: Pismo Święte, Święta Tradycja, Święta liturgia, Urząd Nauczycielski Kościoła, <i>Sensus fidelium</i> .	2
5. Metoda teologiczna mariologii: odniesienie do historii zbawienia, poszerzenie perspektywy odniesienia, droga świętej liturgii, droga prawdy, droga piękna, droga miłości, droga doświadczenia, interdyscyplinarność, teologia narracyjna.	2
6. Aktualne tematy i problemy związane z tajemnicą Matki Pana (1): Relacja do Trójcy Świętej (<i>Speculum Trinitatis</i>).	1
7. Aktualne tematy i problemy związane z tajemnicą Matki Pana (2): Tajemnica Wcielenia, Niepokalanego Poczęcia i Wniebowzięcie NMP.	2
8. Aktualne tematy i problemy związane z tajemnicą Matki Pana (3): Pośrednictwo Najświętszej Maryi Panny według nauki Soboru Watykańskiego II, encykliki Jana Pawła II <i>Redemptoris Mater</i>	2

(25.03.1987). Znaczenie terminu „Matka łaski”, według noty <i>Mater Populi Fidelis</i> (4.11.2025).	
9. Aktualne tematy i problemy związane z tajemnicą Matki Pana (4): Maryjny wymiar chrześcijańskiej duchowości: Maryja – wzorem życia chrześcijańskiego, służby, duchowość maryjnego serca, miłość synowska i przymierze z Maryją, towarzyszenie.	2
10. Aktualne tematy i problemy związane z tajemnicą Matki Pana (5): Maryjny wymiar chrześcijańskiej duchowości: bractwa, ruchy i stowarzyszenia maryjne (Ruch Szensztacki, Rycerstwo Niepokalanej, Ruch Focolari, Legion Maryi, Ruch Światło-Życie, inne).	2
11. Aktualne tematy i problemy związane z tajemnicą Matki Pana (6): Obecność Maryi w chrześcijańskiej etyce, życiu społecznym i politycznym.	2
12. Aktualne tematy i problemy związane z tajemnicą Matki Pana (7): Natura obecności Błogosławionej Dziewicy w życiu Kościoła (zaangażowanie ekumeniczne, Maryja z Nazaretu a kobieta, inkulturacja postaci Dziewicy Maryi).	2
13. Pobożność maryjna (przyjęcie Matki Bożej jako wyraz „posłuszeństwa wiary”, idealne formy pobożności maryjnej).	2
14. Omówienie i charakterystyka dokumentu Dykasterii Nauki Wiary pt. <i>Normy postępowania w rozeznawaniu domniemanych zjawisk nadprzyrodzonych</i> (17.05.2024), cz. I.: <i>Prezentacja i ogólne wytyczne</i> (Prezentacja + numery: 1-23).	2
15. Omówienie i charakterystyka dokumentu Dykasterii Nauki Wiary pt. <i>Normy postępowania w rozeznawaniu domniemanych zjawisk nadprzyrodzonych</i> (17.05.2024), cz. II. <i>Procedury, Etap dochodzenia, etap oceny, etap końcowy</i> .	2
16. Omówienie i charakterystyka dokumentu Dykasterii Nauki Wiary pt., „ <i>Królowa Pokoju</i> ”. <i>Nota na temat doświadczenia duchowego związanego z Medjugorie</i> (28.08.2024).	2
Łącznie godzin:	30

Opis przedmiotowych efektów uczenia się i sposoby ich weryfikacji

Kategoria efektu (W, U, K)	<u>Kierunkowe</u> efekty uczenia się (co ogólnie <i>absolwent po tych studiach</i> będzie wiedział i umiał)	Opis <u>przedmiotowych</u> efektów uczenia się (wyłącznie czasownikami operacyjnymi - czynności, które da się zweryfikować, mierzalne; w nawiasie należy podać numery tematów zajęć, które realizują dany efekt) (co konkretnie <i>student po tym przedmiocie</i> będzie wiedział i umiał)	Sposoby <u>weryfikacji</u> efektów uczenia się (np.: kolokwium pisemne, egzamin ustny, egzamin pisemny, sprawozdanie, prezentacja na zajęciach, raport, projekt indywidualny, grupowy...)
I rok			
STL_W01	ma pogłębioną wiedzę o specyfice przedmiotowej i metodologicznej teologii, w szczególności w zakresie studiowanej specjalności teologicznej; jest w stanie rozwijać tę wiedzę i twórczo stosować ją działalności edukacyjnej i środowiskowej	Student zna współczesne dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła na temat mariologii, kultu maryjnego i duchowości maryjnej. Potrafi w świetle poznanej nauki Kościoła w sposób rzetelny oceniać zjawiska mające wpływ na współczesny kult i duchowość maryjną (tematy: 1-8).	Wygłoszenie referatu lub przedstawienie prezentacji multimedialnej na wskazany/wybrany temat
STL_W03	ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę, obejmującą teorie i metody studiowanej specjalizacji teologicznej	Student w oparciu o analizę współczesnych dokumentów Kościoła na temat mariologii i kultu maryjnego potrafi wskazać na istotną rolę Najświętszej Maryi Panny w dziele zbawienia człowieka (temat: 2).	Wygłoszenie referatu lub przedstawienie prezentacji multimedialnej na wskazany/wybrany temat
STL_U01	potrafi wyszukiwać, analizować, selekcjonować, oceniać i integrować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy, z wykorzystaniem zaawansowanej wiedzy teologicznej	Student potrafi, zgodnie z nauczaniem Kościoła w sposób krytyczny odnieść się do krążących w przestrzeni medialnej różnych pseudoobjawień i pseudoproroctw maryjnych, wskazując na podstawowe źródła teologiczne, z których Kościół czerpie wiedzę o Najświętszej Maryi Pannie. Umie też wskazać kryteria badania prawdziwości objawień maryjnych (tematy: 14-16).	Obserwacja zaangażowania studenta na zajęciach

STL_U04	umie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własnym rozwojem osobowym i karierą zawodową	Student potrafi zdobyć i pogłębić wiedzę na temat kultu maryjnego i pobożności maryjnej wykorzystać dla swojego osobistego rozwoju duchowego oraz dla animowania życia i działalności wspólnot kościelnych o duchowości maryjnej (tematy: 9-11).	Obserwacja zaangażowania studenta na zajęciach
STL_K01	ma krytyczną świadomość poziomu własnej dojrzałości osobowej, nabytej wiedzy i umiejętności	Student poznając ideał człowieka, jakim jest Najświętsza Maryja Panna stara się Ją naśladować, w oparciu przekaz biblijny i Naukę Kościoła na Jej temat. (tematy: 12-13)	Obserwacja zaangażowania studenta na zajęciach
II rok			
STL_W03	ma uporządkowaną i pogłębić wiedzę, obejmującą teorie i metody studiowanej specjalizacji teologicznej	Student zna współczesne dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła na temat mariologii, kultu maryjnego i duchowości maryjnej. Potrafi w świetle poznanej nauki Kościoła w sposób rzetelny oceniać zjawiska mające wpływ na współczesny kult i duchowość maryjną (tematy: 1-8). Student w oparciu o analizę współczesnych dokumentów Kościoła na temat mariologii i kultu maryjnego potrafi wskazać na istotną rolę Najświętszej Maryi Panny w dziele zbawienia człowieka (temat: 2).	Wygłoszenie referatu lub przedstawienie prezentacji multimedialnej na wskazany/wybrany temat
STL_U01	potrafi samodzielnie wyszukiwać, analizować, selekcjonować, oceniać i integrować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy, z wykorzystaniem ogólnej wiedzy teologicznej	Student potrafi, zgodnie z nauczaniem Kościoła w sposób krytyczny odnieść się do krążących w przestrzeni medialnej różnych pseudoobjawień i pseudoprorocत्व maryjnych, wskazując na podstawowe źródła teologiczne, z których Kościół czerpie wiedzę o Najświętszej Maryi Pannie. Umie też wskazać kryteria badania prawdziwości objawień maryjnych (tematy: 14-16).	Obserwacja zaangażowania studenta na zajęciach
STL_U02	posiada podstawowe umiejętności badawcze w zakresie analizy tekstów biblijnych i teologicznych, umiejętność wykorzystania (w ogólnym zakresie) metod i narzędzi badawczych służących do ich właściwej interpretacji.	Student poznał metody badawcze właściwe teologii i potrafi je wykorzystywać w swoich pracach badawczych (tematy: 4-5).	Wygłoszenie referatu lub przedstawienie prezentacji multimedialnej na wskazany/wybrany temat

STL_U04	umie samodzielnie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własnym rozwojem osobowym i karierą zawodową	Student potrafi zdobytą i pogłębiającą wiedzę na temat kultu maryjnego i pobożności maryjnej wykorzystać dla swojego osobistego rozwoju duchowego oraz dla animowania życia i działalności wspólnot kościelnych o duchowości maryjnej (tematy: 9-11).	Obserwacja zaangażowania studenta na zajęciach
STL_K06	identyfikuje i rozstrzyga dylematy, zwłaszcza doktrynalne i etyczno-moralne, związane z życiem indywidualnym i społecznym	Student zna rolę Najświętszej Maryi Panny oraz kultu maryjnego dla rozwoju zarówno indywidualnego, jak i społecznego chrześcijanina. Poznaje znaczenie kultu maryjnego w historii Polski i Europy oraz potrafi wskazać jego rolę dla zachowania tożsamości chrześcijańskiej i narodowej (tematy:1, 10-13).	Obserwacja zaangażowania studenta na zajęciach

Metody dydaktyczne

(dostosowane do przedmiotowych efektów uczenia się)

1.	Przedstawienie i wspólna analiza aktualnych dokumentów Nauczycielskiego Urzędu Kościoła dotyczących mariologii, kultu maryjnego i miejsca Maryi w duchowości chrześcijańskiej.
2.	Zapoznanie się z wyzwaniem jakie stoją obecnie przed kultem i pobożnością maryjną.
3.	Przedstawienie przez studenta (w formie referatu bądź prezentacji multimedialnej) wybranego zagadnienia i wspólne omówienie go.

Opis nakładu pracy studenta w ECTS

Kontakt z prowadzącym	Aktywność	Liczba godzin	Razem liczba godzin / ECTS
bezpośredni	udział w zajęciach	30	40/0,5 dla pierwszego roku 40/1 dla drugiego roku
	udział w zaliczeniach poza zajęciami		
	udział w konsultacjach	10	
praca własna	przygotowanie do zajęć (czytanie, praca pisemna, tłumaczenie, ...)	10	40/05 dla pierwszego roku 40/1 dla drugiego roku
	przygotowanie do zaliczenia (np. czytanie, prezentacja, projekt, ...)	30	

Kryteria oceny końcowej

(Opis składowych oceny końcowej zajęć, rozkład procentowy lub punktowy, informacja o dopuszczalnej liczbie nieobecności, inne kryteria)

Na uzyskanie pozytywnej oceny końcowej składa się:

1. Aktywna obecność na zajęciach (dozwolone trzy nieusprawiedliwione nieobecności).
2. Przygotowanie i przedstawienie na zajęciach minimum 45-minutowego przedłożenia (referatu bądź prezentacji multimedialnej) na temat jednego z wyzwań, jakie stoją przed dzisiejszą mariologią, kultem maryjnym bądź duchowością maryjną. Przedłożenie należy przygotować w oparciu o jedno ze źródeł wskazanych w wykazie literatury obowiązkowej, bądź w oparciu o własne obserwacje.
3. Aktywne uczestnictwo w omawianiu pracy przygotowanej przez poszczególnych studentów.

Opis składowych oceny końcowej:

40% - aktywna obecność na zajęciach.

50% - przygotowanie i przedstawienie referatu bądź prezentacji multimedialnej.

10% - aktywne uczestnictwo w omawianiu przedłożeń poszczególnych studentów.

Ocena bardzo dobra (5) – Student zna współczesne dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła na temat mariologii, kultu maryjnego i duchowości maryjnej. Potrafi w świetle poznanej nauki Kościoła w sposób rzetelny oceniać zjawiska mające wpływ na współczesny kult i duchowość maryjną oraz wyzwania wobec których staje współczesna mariologia oraz kult i duchowość maryjna. Student w oparciu o analizę współczesnych dokumentów

Kościół na temat mariologii i kultu maryjnego potrafi wskazać na istotną rolę Najświętszej Maryi Panny w dziele zbawienia człowieka (W01, W03). Student potrafi, zgodnie z nauczaniem Kościoła w sposób krytyczny odnieść się do krążących w przestrzeni medialnej różnych pseudoobjawień i pseudoproroctw maryjnych, wskazując na podstawowe źródła teologiczne, z których Kościół czerpie wiedzę o Najświętszej Maryi Pannie. Umie też wskazać kryteria badania prawdziwości objawień maryjnych. Student potrafi zdobytą i pogłębioną wiedzę na temat kultu maryjnego i pobożności maryjnej wykorzystać dla swojego osobistego rozwoju duchowego oraz dla animowania życia i działalności wspólnot kościelnych o duchowości maryjnej (U01, U02, U04). Student poznając ideał człowieka, jakim jest Najświętsza Maryja Panna stara się Ją naśladować, w oparciu przekaz biblijny i naukę Kościoła na Jej temat. Student zna rolę Najświętszej Maryi Panny oraz kultu maryjnego dla rozwoju zarówno indywidualnego, jak i społecznego chrześcijanina. Poznaje znaczenie kultu maryjnego w historii Polski i Europy oraz potrafi wskazać jego rolę dla zachowania tożsamości chrześcijańskiej i narodowej (K01, K06). Potwierdzeniem tej wiedzy jest przede wszystkim przedstawiona i wygłoszona na zajęciach praca, aktywne uczestnictwo w zajęciach oraz włączenie się w omawianie i ocenę prac końcowych innych studentów.

Ocena dobra (4) - student wykazuje się dobrym opanowaniem materiału. Zna współczesne dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła na temat mariologii, kultu maryjnego i duchowości maryjnej. Potrafi w świetle poznanej nauki Kościoła w sposób rzetelny oceniać zjawiska mające wpływ na współczesny kult i duchowość maryjną oraz wyzwania wobec których staje współczesna mariologia oraz kult i duchowość maryjna. Przygotowane i wygłoszone przedłożenie jest świadectwem zdobytej wiedzy. Student zabierał głos na zajęciach..

Ocena dostateczna (3) – student wykazuje się podstawowym poziomem opanowania materiału. Zna i rozumie omawiane zagadnienia w sposób częściowy, fragmentaryczny, wymagający pewnych uściśleń. Student zna współczesne dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła na temat mariologii, kultu maryjnego i duchowości maryjnej oraz wyzwania, jakie stają przed współczesną mariologią i duchowością maryjną. Przedstawiona praca uwzględnia jedynie pewne elementy wiedzy zdobytej na ćwiczeniach. Student rzadko zabierał głos na zajęciach.

Literatura obowiązkowa

1.	Sobór Watykański II, <i>Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”</i> (21.11.1964), nr 52-69.
2.	Papieska Międzynarodowa Akademia Maryjna, <i>Matka Pana. Pamięć – obecność – nadzieja. Niektóre aktualne zagadnienia dotyczące postaci i misji Najświętszej Dziewicy Maryi</i> , Watykan 2000, <i>Salvatoris Mater</i> 4(2003) nr 3, 311-396.
3.	Komisja Maryjna Konferencji Episkopatu Polski, <i>Maryjne Vademecum duszpasterza</i> , Wydawnictwo Paulinianum, Jasna Góra 2019.
4.	Dykasteria Nauki Wiary, <i>Normy postępowania w rozeznawaniu domniemanych zjawisk nadprzyrodzonych</i> (17.05.2024).
5.	Dykasteria Nauki Wiary, <i>„Królowa Pokoju”. Nota na temat doświadczenia duchowego związanego z Medjugorie</i> (28.08.2024).

6.	Dykasteria Nauki Wiary, <i>Mater Populi Fidelis. Nota doktrynalna dotycząca niektórych tytułów maryjnych odnoszących się do współpracy Maryi w dziele zbawienia</i> (4.11.2025).
----	--

Literatura uzupełniająca

1.	Paweł VI, <i>Adhortacja apoastolska „Signum magnum”</i> (13.05.1967), w: <i>Tak czcić Matkę Bożą. Paweł VI o kulcie Najświętszej Maryi Panny</i> , red. S.C. Napiórkowski, Niepokalanów 2004, s. 7-29.
2.	Paweł VI, <i>Adhortacja apostolska „Marialis cultus”</i> (02.02.1974), w: <i>Tak czcić Matkę Bożą. Paweł VI o kulcie Najświętszej Maryi Panny</i> , red. S.C. Napiórkowski, Niepokalanów 2004, s. 31-118.
3.	Jan Paweł II, <i>Encyklika „Redemptoris Mater”</i> (25.03.1987).
4.	Commissione Teologica del Congresso di Czestochowa, <i>Richiesta di definizione del dogma di Maria Mediatrice, Corredentrice e Avvocata. Dichiarazione della Commissione teologica del Congresso di Czestochowa: L'Osservatore Romano</i> , 4 giugno 1997, 10; tekst polski w: Napiórkowski S.C., <i>Z Matką Pana w Kazachstanie</i> , Wydawnictwo KUL, Lublin 2019, s. 252.
5.	Ratzinger J. kard, <i>Komentarz teologiczny do Trzeciej Tajemnicy Fatimskiej w: Wspomnienia S. Łucji z Fatimy</i> , zebrał L. Kondor SVD, Fatima, 2002, s. 230-243.

* lista rodzajów zajęć

- ☐ ćwiczenia (audytoryjne, translatoryjne, terenowe, warsztatowe, projektowe)
- ☐ ćwiczenia laboratoryjne, komputerowe
- ☐ lektorat języka obcego nowożytnego/starożytnego
- ☐ wykład kierunkowy
- ☐ wykład monograficzny lub konwersatorium monograficzne
- ☐ seminarium dyplomowe
(sem. magisterskie, licencjackie lub inżynierskie, na którym student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową, wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)
- ☐ pracownia dyplomowa (programistyczna, chemiczna, fizyczna, biologiczna, inżynierska)
(zajęcia laboratoryjne, na których student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)